

SCHARPE, Lodewijk (eigenlijk Louis), filoloog (Tielt 24 oktober 1869 - Betekom, bij Aarschot, 4 mei 1935).

L. Scharpé door J. de Swerts.

Hij volgde middelbaar onderwijs, eerst te Nieuwpoort, vervolgens aan het atheneum te Brugge, dat hij in 1890 verliet als laureaat der retorica. Van 1890 tot '94 studeerde hij aan de universiteit te Gent, als leerling van o.m. J. Vercoullie (Nederlands), A. Bley (Oudnoors) en L. de la Vallée Poussin (Sanskrit), en promoveerde tot doctor in de Germaanse filologie op 21 juli 1894 op een proefschrift over Eduward De Dene's Warachtighe Fabulen der dieren. Met een in de wedstrijd voor reisbeurzen verworven stipendium studeerde hij verder te Leiden (Verdam en Ten Brink), Straatsburg (Martin) en Parijs (Rousselot). Van 1898 af was hij hoogleraar te Leuven aan de aldaar nieuw opgerichte afdeling der Germaanse filologie: aanvankelijk in het Duits en het Middelnederlands, later ook in het Gotisch, de Germaanse taalvergelijking en de fonetica. In 1911 werd hij briefwisselend lid van de Koninklijke Vlaamse Academie en in 1919 werkend lid.

Als man van wetenschap was Scharpé een rijke belofte, die evenwel door de oorlog 1914-'18 en zijn verdere nasleep (ook het vroege overlijden van zijn eerste echtgenote in 1922) voortijdig afgebroken werd en nooit geheel haar vervulling heeft bereikt. Zeer veelzijdig van aanleg en ontwikkeling, talentvol o.m. ook op het gebied der schilderkunst (zijn connecties met de vroeg-Latemse school:

Albijn van den Abeele en Gustaaf van de Woestijne), schrander en levendig van geest, uiterst belezen op velerlei gebied, noest en nauwgezet werker, heeft hij in die eerste periode zijn vak met ere gediend. Uit die tijd dateren zijn *Geschiedenis der Vlaamsche letterkunde van het jaar 1830 tot heden* (1899-1910, samen met Th. Coopman) en zijn *Nederlandsche Uitspraakleer* (1912).

Wetenschappelijke activiteit van enige omvang, behalve zijn onderwijstaak, die hij opvatte als een dienst aan de Vlaamse gemeenschap, en zijn commissiearbeid, waaronder de Nederlandse vertaling der wetboeken onder leiding van E. van Dievoet en, na 1930, de (ongepubliceerde) bewerking van zijn *Nederlandsche Uitspraakleer*, heeft Scharpé na augustus 1914 niet meer ontplooid. Maar de nood dier dagen wekte andere geestelijke krachten in hem op die, mede door zijn voorbeeld van medemenselijkheid en rechtlievendheid en zijn daardoor gewonnen gezag en invloed, in de naoorlogse kenteringsjaren vruchtbaar zouden blijken: krachten, wortelend in de hem aangeboren volksheden (tevens de aanleiding tot zijn talrijke vertalingen voor een breder publiek, o.m. uit het Platduits, en andere op de volksontwikkeling gerichte initiatieven) en gekenmerkt door burger- en vrijheidszin. Ontsproten uit de confrontatie met het lot der tijdens de tragische Leuvense eind-augustusdagen van 1914 aan zichzelf overgelaten armere bevolking - die hij, naar het ooggetuigeverslag van L.H. Grondijs, met gijzeling van zijn eigen persoon onder bescherming nam en hulp verleende -, vond deze sociale bewogenheid haar voortzetting tijdens de verdere oorlogsjaren in de oprichting en organisatie, samen met de Vincentiuszuster Agnes de Carton de Wiert (met systematisch huis-aan-huisonderzoek naar de levensvoorwaarden der achterbuurtbevolking), van het Werk van Onderstand tot voorkoming der bedelarij; dan, na de oorlog, in gevangenisbezoek en zorg voor de kinderen der politiek getroffen (het met H. Allaeyns en E. Vliebergh in 1922 opgerichte Studiefonds voor kinderen van getroffen Vlamingen, later Scharpé-Fonds genoemd). Een politieke carrière in dienst van zijn Vlaams sociaal ideaal mislukte door zijn niet-verkiezing op de katholieke lijst bij de verkiezingen van 16 november 1919. In de jaren twintig zou hij nog ijveren voor amnestie ten bate van de activisten. Miskenning en onrecht, zonder wrok gedragen, werden hem vergoed door de aanhanke-lijkheid der Leuvense studentenschap, die hij met verantwoordingsvolle bedachtzaamheid tot raadsman was.

LITERATUUR: L.H. Grondijs, *Les Allemands en Belgique: Louvain et Aerschot, notes d'un témoin hollandais* (1915); - P. Sobry, *Akademische herdenkingsrede van Prof. Lodewijk Scharpé*, in *Katholieke Universiteit te Leuven, Jaarboek* (1934-'36, p. CLVIII-CLXXV); - J.W. Muller, *Lodewijk Scharpé*, in *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden* (1935-'36, p. 157-162); - J. van Mierlo, *Prof. dr. L. Scharpé*, in *Jaarboek van de Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde* (1942, p. 42-70); - R. Roemans, *Prof. Dr. Lodewijk Scharpé* (1942); - J.F. Vanderheyden, *L. Scharpé, de hoogleraar. Bij de 20ste verjaring van zijn overlijden*, in *Verslagen en Mededelingen van de Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde* (1955, p. 225-238); - J.F. Vanderheyden, *Scharpé, Lodewijk*, in *Nationaal Biografisch Woordenboek*, V (1972).

ADRIAAN SCHARPE